

1945 YILINDA KARAMANLI

Osman KOÇIBAY¹

İlk sayısı 16 İkteşrin (Ekim) 1944 Pazartesi günü yayınlanan "*Yeşil Burdur*" Gazetesi'nin İmtiyaz Sahibi ve Mes'ul Müdürü Doktor Ali BAŞIŞOĞLU'dur. Neşriyat Müdürü Doktor Hüseyin OTAN'dır. Haftalık olarak çıkan gazetenin basım yeri Cumhuriyet Matbaası'dır. İdarehanesi İnönü Mahallesi'nde No:11'dedir.

Yeşil Burdur Gazetesi 1944 yılında 11 sayı, 1945 yılında 13 sayı ve toplamda 24 sayı yayınlanmıştır. Son sayısı olan 24. sayısı 30 Temmuz 1945 tarihinde yayınlanmıştır.

Gazetenin 12 Şubat 1945 tarihinde yayınlanan 18. sayısında "*İlçelerimiz*" başlığı altında Öğretmen Şakir TUĞRUL tarafından kaleme alınan ve Karamanlı'yı tanıtan bir köşe yazısı yayımlanmıştır.

KARAMANLI

Öğretmen Şakir TUĞRUL

Karamanlı irili ufaklı tepeler eteğinde büyük bir vadinin kenarında kurulmuştur. Tepelere doğru yükselen kasaba karşılıklı sel yarınlarının meydana getirdiği meyilli düzlüklerde mahalleler halinde gruplaşmış durumdadır. Bu hale göre Karamanlı, dışarıdan gelecek istilâcılara karşı kolay korunmaya elverişli değildir. Bu da bize gösteriyor ki Karamanlı, şehirlerini tabii korunma imkân ve vasıtalarının bulunduğu yerlerde kuran ilk ve ortaçağ insanların kurağı değildir. Kasabanın etrafındaki muntazam taş oyukları, Pınar Bağları civarındaki mermerler, ev yıkıntıları bize Karamanlı'nın ne zaman kurulduğu hakkında kat'i bir fikir vermemekte ise de; Yıldırım Beyazıt zamanında dağılan Konya Karamanoğulları'ndan bir obanın Pınar Bağları civarına gelerek kasabanın ilk temellerini attıkları söylenmektedir. Bu hale göre Karamanlı 500 yıllık bir geçmişe sahiptir denebilir. Nüfusu 4500'ü bulan nahiyede Yatı/*Yatılı* Okulu olarak yapılan bir ilkokul, hükümet konağı, bir de belediye binası vardır. Pazar Meydanı'ndaki küçük park akşamüzerleri oldukça büyük bir kalabalığı gölgeleri altına toplamaktadır. İspartalı İpekçioğlu namındaki bir tüccar tarafından yaptırıldığı söylenen İpekçioğlu Camisi, Pazar Camisi, mescid, medreseler gözü çeken binalar arasındadır. Müstakil bir Halkevi binası olmayıp belediyenin bir odasını işgal etmektedir. Başarılı, çalışkan Karamanlı Belediyesi'nin şimdiden ayrıldığı söylenen arsada yakın bir gelecekte Karamanlı'nın güzelliğine yakışır, modern yapılı bir halkevini kurarak zeki, faal gençlerine açacağına ümitvarız. Karamanlı güzellikler ve yeşillikler diyarıdır. Burada birkaç gün olsun kalıpta eşsiz güzelliğine vurulmamak, tabiat ve insanlarına gönül kaptırmamak elden gelmez. Orası; günü gününe uymayan güzellikler, yenilikler diyarıdır. Orası; doğruluğa tapan, güzelliğe âşık olan, haksızlığa isyan eden yiğitlerin diyarıdır.

Yurt sevgisi neler yapmaz?.. Belediyenin gayreti, halkın fedakârlığı çıplak tepelerin yeşil sırtlarını, yol boyunca 2000 kadar çeşitli fidanlarla cennete çevirmiş. Tabiatın bütün cömertliğiyle güldüğü bu topraklara taş eksen ağaç bitecek. İki yıllık fidanlar kocaman ağaç olmuş. Bir tarafı bağlar, bahçelerle çevrili Karamanlı'nın yalnız 60 hektara yakın bağ ve bahçeleri var. Burada halk, bütün emeğini toprağa harcıyor. Zengin ve çeşitli bir ekonomi hayatı var. Hububat, bakliyat, anasonculuk, bulgurculuk ekonomi hayatının başında geliyor. Bilhassa anasonu ve bulguru bütün memlekette öteden beri tanınmış, halk dilinde yer etmiştir. Kasabaya her sene İnhisarlar/*Tekel* İdaresi'nin bir anason eksper/*uzmanı*, tanınmış İzmir, İstanbul firmalarının hususî gönderdiği adamları, yüklerce ton anason, bulgur mubâyaa

¹ Tarihçi.

ediyorlar/satın alıyorlar. Karamanlı aynı zamanda geniş bir çiftçilik sahasıdır. Her çeşit hububat ekildiği gibi buğday, bulgur, anason belli başlı ihraç maddeleridir. Kasabaya iki kilometre mesafedeki çay kenarında 6 tane un ve bulgur değirmeni işlemektedir. Meyvecilik azdır. Halk, pek ileri olmamakla beraber kendine yetecek kadar hayvancılıkla da uğraşiyor. En çok koyun, sığır, manda besleniyor.

Karamanlı'nın bir önemi de Yeşilova - Korkudeli/Korkuteli, Tefenni - Burdur yollarının birleştiği yerde transit merkezi durumunda oluşudur. Onun için Karamanlı ileri bir ticaret merkezidir. Hırçın bir çocuğu andıran pazarı da kendisi gibi gürültülüdür. Oldukça geniş bir bölgenin ihtiyaçlarına cevap verebilecek durumda olan pazar; Çal, Denizli, Yeşilova, Burdur, Gölhisar, Korkuteli, Antalya alıcı ve satıcılarının ilgilerini üzerine çekmektedir. Karamanlı harpten sonra gerçekleşecek olan bayındırlık plânı ile lâıyk olduğu medenî güzelliği kazanacaktır. Şimdiden hazırlanmakta olan imar plânı birbirine dik caddeleriyle O'na, şirin olduğu kadar modern bir şekil verecektir. Kasabaya 5 km mesafeden içme suyu getirilmektedir. Bu hayırlı işe halk, elbirliğiyle sarılmış görünüyor. Bu iş için tarlalarını bağışlayan aksakallı ihtiyarlar, kirli para çıkınlarını çözerek makbuz kestiren beli bükük nineler gördüm. Karamanlı aynı zamanda bir gençlik şehridir. Burada her genç heyecanlıdır, duyguludur. Rastladığımız her okullu gencin içinizi öğünme ile dolduracak meziyetleri vardır. Kimi çok güzel saz çalmasını, kimi sazın nağmelerine ustalıklı ayak uydurmasını, kimi neşeli, oynak Karamanlı türkülerini büyük bir ustalıklı söylemesini bilir.

Her bakımdan medenî bir şehir çehresi gösteren Karamanlı'nın bazı eksiklerini burada işaret etmeden geçmeyeceğim. Karamanlı'da bir tek hamam vardır. O da işletilmemektedir. Hâlbuki hamam, bize dedelerimizden beri devam eden bir sağlık, temizlik geleneğimizdir. Yolcuları barındıracak temiz hanı, oteli, aşçısı yoktur. Şimdiye kadar başarılı büyük işlerin yanında bunları da göreceğimize inanıyoruz.

İLÇELERİMİZ :

KARAMANLI

Yazarımız : Şekir TUŞRULU

Karamanlı irili ufaklı tepeler eteğinde büyük bir yadının kenarında kurulmuştur. Tepelere doğru yükselen kasaba karşılıklı ve yarantılarının meydana getirdiği meyilli düzlüklerde mahalleler halinde gruplaşmış durumdadır. Bu hale göre Karamanlı, dışarıdan gelecek istilâcılara karşı kolay korunmaya elverişli değildir. Bu da bize gösteriyor ki Karamanlı, şehirlerini tabii koruma imkân ve vasıtalarının bulunduğu yerlerde kurulan ilk ve orta çağ insanlarının kuracağı değildir. Kasabanın etrafındaki muntazam taş oyukları, pınar bağları civarındaki mermerler, ev yıkıntıları bize Karamanlı'nın ne zaman kurulduğunu hakkında kat'i bir fikir vermeye imkân vermez. Yılların Bayazıt zamanında dağılan Konya Karaman ovalarından bir olan pınar bağları civarına gelerek Kasabanın ilk temellerini attıkları söylenmektedir. Bu hale göre Karamanlı 500 yıllık bir geçmişe sahiptir denilebilir. Nüfusu 4500 zâ bulan nahiyede Yati okulu olarak yapılan bir ilk okul, Hükümet konağı, birde belediye binası vardır. Pazar meydanındaki küçük park ağaçları üzerleri oldukça büyük bir kalabalığı göğeleri altına topismaktadır. İspertali İpekçi oğlu namındaki bir tüccar tarafından yaptırıldığı söylenen İpekçi oğlu camisi, Pazar camisi, mesici medreseler gözü çeken binalar arasındadır. Müstakil bir Halkevi binası olmayan Belediyenin bir odasını işgal etmektedir. Başarık, çalışkan Karamanlı belediyesinin şimdiden aydınla söyleyen arsada yakın bir gelecekte Karamanlı'nın güzelliğine yakışır, modern yapı bir halkevinin burarak zeki faal gençlerine açacağına ümitvarız. Karamanlı güzelliği ve yeşilliği diyarıdır. Burada birkaç gün olsun kalıpta eşsiz güzelliğine vurulması tabiat ve insanlarına gönül kaptırmamak elden gelmez. Orası, günü-gününe uyanayan güzelliği, yenililer diyarıdır. Orası, doğruluğu tapan, güzelliğe aşık olan, haklılığa isyan eden yitilerin diyarıdır.

Yurt sevgisi nezer yapmaz.. Belediyenin gayretli, halkın fedakârlığı çiplak tepelerin yeşil sırtlarını, yol boyunca 2000 kadar çeşitli fidanlarla cennete çevirmiş. Tabiatın bütün cömertliğiyle göldüğü bu topraklara taş eklen ağaç bitince, ild yıllık fidanlar kocaman ağaç olmuş. Bir tarafı bağ-

lar, bahçelerle çevrili Karamanlı'nın yalnız 60 hektara yakın bağ ve bahçeleri var. Burada halk, bütün emeğini toprağa harcıyor. Zengin ve çeşitli bir ekonomi hayatı var. Hububat, bakliyat, anasonculuk, bulgurculuk ekonomi hayatının başında geliyor. Bilhassa anason ve bulguru bütün memlekette ştedenberi tanınmış halk dilinde yer etmiştir. Kasabaya her sene İntasatlar idaresinin bir anason eksperti, tanınmış İsviçre, İstanbul firmalarının hususî gönderdiği adamları yüzyeşton anason bulgur mübâyaa ediyorlar. Karamanlı aynı zamanda geniş bir çiftçilik şahıdır. Her çeşit hububat ekildiği gibi hubuday, bulgur, anason belli başlı ıbrak maddeleridir. Kasabaya iki kilometre mesafedeki çay kenarında 6 tane un ve bulgur değirmeni işlemektedir. Meyvecilik azdır. Halk, pek ileri alınmadıkla beraber kendine yetecek kadar hayvancılıkla da uğraşılıyor. En çok koyun, sığır, manda besleniyor.

Karamanlı'nın bir önemi de Yeşilova-Korkuteli, Tefenni-Burdur yollarının birleştiği yerde transit merkezi durumunda olmasıdır. Onan için Karamanlı ileri bir ticaret merkezidir. Heron bir geçiş anıdıran pazarda kendisi gibi geçmektedir. Oldukça geniş bir beğeni ihtiyaçlarına cevap verebilecek durumda olan pazar; Çal, Denizli, Yeşilova, Burdur, Gölhisar, Korkuteli, Antalya alıcı ve satıcılarına ilgilerini üzerine çekmektedir. Karamanlı harpten sonra gerçekleştirilen bayındırlık planı ile büyük olduğu medeni güzelliği kazanacaktır. Şimdiden hazırlanmakta olan imar planı birbirine dik caddelerle ona, şirin olduğu kadar modern bir şehre verecektir. Kasabaya 5 km. mesafeden içine suya getirilmekte. Bu hayırlı işe halk elbirliğiyle sarılmış görünüyor. Bu iş için tarularını bağışlayan aksakallı ihtiyarlar kırı para çıkarlarını çözererek mabuz kestiren belli bükük mineler gördüm. Karamanlı aynı zamanda bir gençlik şehridir. Burada her genç beyecandır duyguludur. Rasladığımız her okulda gençin içini özgünlükle dolduracak meşiyetleri vardır. Kimi çok güzel saz çalmasını kimi sazın ragmelerine ustalıkla ayak uydurmasını kimi neçeli, ömek karamanlı türkülerini büyük bir ustalıklarla söylemesini bilir.

Her halükarda medeni bir şehir çehresi gösteren Karamanlı'nın bazı

Dilimizdeki Tilsim

Dİ NİYAZI KÖYMEN
TALİHA

Hattâ sevgili okuyucularım buna siz dilimizdeki mucize de diyebilirsiniz. Çünkü idareli sözün ne harikalar yaratabildiği her günkü misallerle gözlerimizin önündedir. Bize dâgen bunlara bakarak, bunlar gibi olmaya çalışmaktır. Doğunun tabii icapları olarak topluca yaşamaya mecbur olan insanlar, yaşamayı verdiği can sıkıntısından kurtulmak için birbirini aramak ve bulmak zorundadırlar. Fakat çok defa tutanmış edilemeyecek kadar ılgın kumulları yüzünden neiretle birbirlerinden ayrılırlar. Bence bu kumulları en pühimmi dilimizdeki dâgenimsizliktir. İyi idare edildiği takdirde dilimiz vasıtasıyla her an etrafımızdaki sevgi çemberinin genişlediğini hayatın daha çok sevdiğimizi, sevgili yaşamın her gün bir an daha arşınım bir mucizeyi seyre der gibi görürüz..

Fakat akını düşünün! Her gün karışmaya mecbur olduğumuz sözü-nü bilmezleri hatırlayalım: onlar ne sıkıcı, ne karamlık insanlardır. Ağzlarından dükkân her kelime de ad konuşmayı bir zehirin acı tadı vardır. Biz böyle adamların yanından uzaklaşmaya sarlayan bilmez bir kuvvetin tesiri altında kalırız. Dakikalar saatler kadar uzar. İçimizi sokan böyle bir muhitten uzaklaşınca kafamızda ağırık, güderimizde donulduk, nefeslerimizde tutukluk hissederiz. çok defa çok söylerler, fakat dinlenince gelmez. Bu kalabalık laflar arasında ancak zahşiyet kalmış o da bu dağınk görüldüleri arasında kaybolur gider. Sevgi ve taktir bellediği halde çok nefret hazanır, kendine imrendirmek sevdiğimdir, fakat gölünç olur.

Ne yazık ki şu ebedi halikat karşısında derin bir gâflet içindedirler: Biz ancak söylemediğimiz fikirlerimize hakimiz. Ağzından fırlayan her kelime bizi ya ihya veyahut enir eder. düşünmeden söylenen bir tek cümle bazan zehirli bir hançer olur. Bizi kalbimizden yere serer. Bazan bizi uçmakta olduğumuz ikbal ufuklarından bu kor-

(Devamı sahife 4 sütun 2 de.)

eksiklerini burada işaret etmeden geçmeyeceğim. Karamanlıda bir tek hamam vardır. O da işletilmemektedir. Halbuki hamam, hize dedelerimizden beri devam eden bir sağık, temizlik geleneğimize. Yolcuları harandıracak temiz ham, ıstet, açığı yoktur. Şimdiye kadar başarılan büyük işlerin yanında bunları da göreceğimize inanıyoruz.